

Başvuru Numarası	: 2024/32
Toplantı Tarihi/Sayısı	: 22.8.2024/44
Karar Numarası	: 2024/794
Başvuran	: B. S.
Başvuran Vekili	: -
Adres	: -
Muhatap Kurum/Kişi	: İzmir 4 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres	: -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın kaldığı ceza infaz kurumundan hukuka aykırı olarak zorunlu nakil edildiği, nakli sırasında yanında götürmesine izin verilmeyen eşyalarının kendisine geç gönderildiği, eşyaların geç gönderilmesi nedeniyle yanında getirebildiği ince kıyafetlerini soğuk havada giymek zorunda kaldığı ve hasta olduğu ile eşyalarının kargo bedelinin kendisinden alındığı ve kargo sırasında eşyaların zarar görmüş olduğu iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. 12/10/2023 tarihinde kaldığı ceza infaz kurumdan zorunlu naklini gerektirecek bir durum olmadığı halde naklinin yapıldığını,

b. Ailesine yakın olduğu için Van ve çevresindeki illere nakil taleplerinde bulunduğunu ancak kapasite doluluğu gerekçe gösterilerek taleplerinin reddedildiğini, talep ettiği yerler yerine naklinin İzmir'den yine ailesine uzak başka bir il olan Burdur'a yapıldığını,

c. Nakil sırasında acil ihtiyacı olabileceği bazı eşyalarını küçük el çantası ile yanında götürebildiğini, Kurumda kalan eşyaları arasında yer alan kalın kıyafetlerini ise yanında götüremediğini,

ç. Nakli sırasında yanında götürmesine izin verilmeyen eşyalarının Kurum tarafından kendisine geç gönderildiğini bu sebeple naklinden 66 gün sonra eşyalarını teslim alabildiğini,

d. Yanında kalın kıyafetlerini götürememesi ve Kurumda kalan eşyalarının Kurumca geç gönderilmesi nedeniyle yanında getirebildiği ince kıyafetlerini soğuk havada giymek zorunda kaldığını ve hasta olduğunu,

e. Eşyalarının kargo bedelinin kendisinden alındığını ve kargo sırasında zarar görmüş olduğunu iddia etmektedir.

3. Muhatap İzmir 4 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuran hakkında Kurumun 6/10/2023 tarihli ve 2023/... sayılı yazısı ile asayiş ve güvenlik nedeniyle nakil talebinde bulunulduğu, İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı ve Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne başvuranın naklinin uygun görüldüğü ve Burdur Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna 12/10/2023 tarihinde nakil işlemlerinin gerçekleştirildiği,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

b. Kurumdan nakil olduğu esnada başvurana ait zaruri kişisel eşyalarından ring aracının kapasitesinin alabileceği kadarının başvuranın kendi seçimiyle yanına almasının sağlandığı, yanına aldığı eşyaların aciliyet durumuna göre belirlenmesinin tamamen başvuranın inisiyatifine bırakıldığı,

c. İlgili mevzuat çerçevesinde başvuranın zorunlu nakli sırasında yanında götüremediği eşyalarından 50 kilograma kadar olan kısmının kargo ücretinin Kurum genel bütçesinden karşılanarak gönderilmesi gerektiği, bu gerekçeyle Kurumca kargo ücreti karşılanarak başvurana ait eşyalardan 50 kilogramına kadarının 7/11/2023 tarihinde kendisine gönderildiği,

ç. 50 kilogram harici başvurana ait 5 parçası kitap olmak üzere Kurumda kalan 15 parça eşyanın ücretinin başvuranın kendisi tarafından ödenmesi gerektiği, gecikmenin başvuran tarafından kargo ücretinin karşılanmasının beklenmesi nedeniyle oluştuğu,

d. Başvuranın 4/12/2023 tarihli dilekçesinde, Kurumda kalan eşyaları için gerekli olan kargo ücretinin hesabında mevcut olduğunu belirttiği ve eşyalarının karşı ödemeli olarak tarafına gönderilmesini talep ettiğinin görüldüğü,

e. Bu talep üzerine anılan eşyaların Kurum tarafından dikkatlice ambalajlandığı ve 8/12/2023 tarihinde Posta ve Telgraf Teşkilatı (PTT) Kargo firmasına teslim edildiği,

f. Gönderilen eşyalar arasında bulunan kitaplar için PTT Kargonun yüzde 30 indirimli kitap gönderim kampanyasının uygulanmasının sağlandığı,

g. Anılan eşyaların PTT Kargo firmasına teslimi sırasında eşyalarda herhangi bir hasarın mevcut olmadığı ancak eşyaların 9/12/2023 günü başvuranın kaldığı Burdur Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumuna teslimi sırasında eşyalarda hasar bulunduğuna ilişkin imzalı tutanak tutulduğunun görüldüğü, bu sebeple hasarın taşıma sırasında oluştuğunun düşüldüğü belirtilmiştir.

4. Başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. İçeriği açıklanmayan ancak asayiş ve güvenlik gerekçesiyle yapılan zorunlu naklinin art niyetli ve keyfi olduğunu,

b. Eşyalarının geç gönderilmesi sebebiyle sağlık durumunun tehlikeye düşürüldüğünü ve sağlık hakkının ihlal edildiğini,

c. 50 kilogram dışında kalan eşyalarının 3.618 TL olan kargo bedelinin kendisinden alınması ve eşyalarının hasar görmesi sebebiyle oluşan maddi zararlarının karşılanması ve ilgiler hakkında gerekli işlemlerin yapılması gerektiğini iddia etmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. Aynı Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön inceleme yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrası şu şekildedir:

"*Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda;*

a) Kurumun görev alanına girip girmediği, (...) yönlerinden incelenir.”

8. Mezkûr Yönetmelik’in 65’inci maddesinin birinci fıkrasına göre; “Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.”

9. Aynı Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesi şöyledir:

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48’inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. Başvurunun esas incelemesi yapılmadan önce Kurumun, İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol (OPCAT) hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması görevi açıklanmalı ve başvuru konusunun bu kapsamda kalıp kalmadığı değerlendirilmelidir.

13. 6701 sayılı Kanun’un genel gerekçesinde ulusal önleme mekanizması görevinin kapsamı; özgürlüklerinden mahrum bırakılan kişilerin alıkonuldukları ceza ve tutukevleri, kamplar, bakım merkezleri gibi yerlerde işkence ve kötü muamele vakalarının yaşanmaması amacıyla bu yerlere yönelik izleme, inceleme, denetleme, değerlendirme ve raporlama faaliyeti şeklinde açıklanmıştır.

14. OPCAT’in 19’uncu maddesi uyarınca ulusal önleme mekanizmaları; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunması amacı ile bu kişilere yönelik tutumu düzenli olarak izlemek, sonucunda hazırlanacak raporlarda özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muamele ve koşulların iyileştirilmesi ve işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî ya da onur kırıcı muamele ya da cezanın önlenmesi için Birleşmiş Milletlerin ilgili normlarını dikkate alarak ilgililere tavsiyelerde bulunmakla yetkilendirilmiştir.

15. Başvuran, asayiş ve güvenlik gerekçesiyle yapılan zorunlu naklinin art niyetli ve keyfi olduğunu iddia etmiştir. Muhatap Kurum, başvuranın asayiş ve güvenlik gerekçesiyle naklinin Başsavcılıkça uygun görüldüğünü belirtmiştir. Muhatap Kurumdan alınan belgelerden başvuranın Burdur Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz

Kurumuna naklinin, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 11/10/2023 tarihli ve 17898/... sayılı yazısı ile uygun görüldüğü anlaşılmıştır.

16. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 53'üncü maddesinin birinci fıkrasına göre; *"Hükümlüler, kendi istekleri veya toplu sevk, disiplin, asayiş ve güvenlik, hastalık, eğitim, öğretim, suç ve yargılama yeri nedenleriyle başka bir kuruma nakledilebilirler."* Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), mahpusun ailesinden ayrılması ve uzaklaştırılmasını, alikonulmanın kaçınılmaz sonucu olarak ifade etmekle birlikte bu konudaki iddiaları özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı kapsamında incelemektedir. (AİHM, *Avşar ve Tekin*, B. No. : 19302/09 ve 49089/12, 17/9/2019, para. 60). İlgili mevzuat ve içtihatlar çerçevesinde; mahpusların isteğe bağlı olmaksızın ve nakil için kendilerinin bir kusuru aranmaksızın başka ceza infaz kurumlarına nakillerinin yapılabileceği, bu durumun idarenin takdir yetkisi içerisinde olduğu, nakil konusundaki talep ve şikayetlerin özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı kapsamında kaldığı değerlendirilmektedir. Dolayısıyla söz konusu iddianın kötü muamele yasağı kapsamına girmemesi nedeniyle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

17. Başvuran zorunlu nedenlerle naklinde 50 kilogram dışında kalan eşyalarının kargo bedelinin kendisinden alınması ve eşyalarının hasarlı olarak teslim edilmesi sebebiyle oluşan maddi zararlarının karşılanması gerektiğini ileri sürmektedir. Muhatap Kurum, ilgili mevzuat çerçevesinde zorunlu nakledilen mahpusun eşyalarından 50 kilogramlık kısmının Kurumca kargo ücreti karşılanarak gönderildiğini belirtmiştir. 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in *"Eşyaların nakilleri"* başlıklı 17'nci maddesine ek üçüncü fıkrasına (RG-31/1/2023-32090) göre; *"Hükümlünün kendi isteğiyle nakli dışındaki diğer nakillerde, bu Yönetmelikte sayılan eşya ile 15 inci maddenin birinci fıkrasında sayılan evcil hayvanların yanında gönderilmesi sağlanır. Bunun mümkün olmaması halinde kitap, kıyafet gibi şahsi kullanıma özgülenmiş eşya ile 50 kilogramı geçmeyen diğer eşyanın gönderilme ücreti kurum bütçesinden, bu miktarı aşan kısma ait ücret ise hükümlü tarafından karşılanır."* Bu çerçevede, anılan kargo bedelinin mahpustan alınmasının yukarıda yer verilen mevzuatın gereği olduğu anlaşılmıştır. Diğer taraftan kargo bedelinin başvurandan alınması ile eşyaların hasarlı teslim edilmesi hususlarının kötü muamele yasağı kapsamına girmediği bu nedenle iddiaların kabul edilmez olduğu anlaşılmıştır.

18. Başvuran, nakil sırasında kalın kıyafetleri dahil bir kısım eşyalarını yanına alamadığını ve nakil öncesinde kaldığı Kurum tarafından eşyalarının geç gönderilmesi sebebiyle ince kıyafetlerini giymek zorunda kaldığını ve hasta olduğunu, Kurum tarafından sağlık durumunun tehlikeye düşürüldüğünü ve sağlık hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. Muhatap Kurum, başvuranın Kurumdan nakil gideceği sırada kendisine ring aracının kapasitesinin alabileceği kadarıyla zaruri kişisel eşyalarını kendi seçimiyle yanına alma imkanı sağlandığını, yanına aldığı eşyaların aciliyet durumuna göre belirlenmesinin tamamen başvuranın inisiyatifine bırakıldığını ve başvuranın 4/12/2023 tarihli dilekçesinde kalan eşyaları için kargo ücretinin hesabında mevcut olduğunu belirterek eşyalarının karşı ödemeli olarak tarafında gönderilmesini talep ettiğinin görülmesi üzerine anılan eşyaların zarar görmemesi amacıyla Kurumca dikkatlice ambalajlanarak 8/12/2023 günü PTT Kargo firmasına teslim edildiğini belirtmiştir. Tarafların yazılı görüşleri üzerinden yapılan değerlendirmede; başvuranın nakil sırasında bazı eşyalarını küçük el çantası ile yanına götürebilmesine izin verildiği, başvuranın çantasına koyacağı eşyaları seçme serbestisinin olduğu ve başvuranın eşyalarının 50 kilogramı aşan kısmını geç talep ettiği göz önünde bulundurulduğunda hak ihlali bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

22/8/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TIRYAKI
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye